

40

ROMANIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA DE CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL

DECIZIA nr.672

Dosar nr.1490/2/2011*

Ședința publică de la 18 februarie 2015

Președinte:	Gheorghita Luțac	- judecător
	Viorica Iancu	- judecător
	Niculae Măniguțiu	- judecător
	Miron Cornel Olaru	- magistrat asistent

S-a luat în examinare recursul declarat de Asociația ACCEPT, Asociația Alianța Civică a Romilor din România, Asociația Culturală Independentă Liga Pro Europa, Fundația Centrul de Resurse Juridice, Fundația Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice și Romani Criss-Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii împotriva sentinței civile nr. 3977 din 11 decembrie 2013 a Curții de Apel București - Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal.

La apelul nominal făcut în ședință publică au răspuns recurenta-reclamantă Fundația Centrul de Resurse Juridice, reprezentată de Vadim Mihai Chiriac, membru al fundației, și intimatul-pârât Ministerul Afacerilor Externe, reprezentat de consilier juridic Cristina Natalia Ionescu, lipsind recurenții-reclamantii Asociația ACCEPT, Asociația Alianța Civică a Romilor din România, Asociația Culturală Independentă Liga Pro Europa, Fundația Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice și Romani Criss-Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii și intimații-pârâți Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Teodor Baconschi-fost Ministru al Afacerilor Externe.

Procedura de citare este legal îndeplinită, intimatul-pârât Teodor Baconschi fiind citat prin afișare la ușa instanței, în lipsa indicării de către recurenți a unei adrese pentru citarea acestuia. Magistratul asistent a prezentat referatul cauzei, învederând instanței faptul că recursul a fost declarat și motivat cu respectarea

termenului prevăzut de lege, că intimații-pârâți Ministerul Afacerilor Externe și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării au depus întâmpinări, cea formulată de CNCD nefiind comunicată, față de data depunerii acesteia, 17.02.2015.

Nemaifiind cereri de formulat, Înalta Curte constată cauza în stare de judecată și acordă cuvântul părților prezente asupra recursului.

Recurenta-reclamantă Fundația Centrul de Resurse Juridice, prin reprezentant, arată că motivarea instanței de fond este vădit contradictorie în ceea ce privește încălcarea art. 15 din O.G. nr. 137/2000; de asemenea, este greșită interpretarea instanței în sensul nereținerii răspunderii Ministerului Afacerilor Externe pentru declarațiile domnului Baconski, având în vedere că sunt întrunite condițiile legale pentru angajarea răspunderii persoanei juridice. Solicită admiterea recursului astfel cum a fost formulat, pentru motivele expuse, pe larg, în scris.

Intimatul-pârât Ministerul Afacerilor Externe, prin consilier juridic, solicită respingerea recursului, ca nefondat, și menținerea sentinței civile recurate pentru argumentele arătate, pe larg, în întâmpinare.

ÎNALTA CURTE

Asupra recursului de față;

Din examinarea lucrărilor din dosar, constată următoarele:

I. Circumstanțele cauzei

1. Obiectul acțiunii și procedura derulată în fața primei instanțe

Prin acțiunea înregistrată la 17 februarie 2011, reclamantele Asociația ACCEPT, Asociația Alianța Civică a Romilor din România, Asociația Culturală Independentă Liga Pro Europa, Fundația Centrul de Resurse Juridice, Fundația Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice și Romani Criss-Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii au solicitat ca, în contradictoriu cu pârâtul Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, să se dispună:

-anularea în parte a hotărârii nr. 366/24.11.2010, emisă de pârât, respectiv pct. 4 din dispozitiv, în sensul de a se constata că Ministerul Afacerilor Externe este de asemenea răspunzător

M

pentru faptele de discriminare sesizate prin petiția nr. 1567/26 februarie 2010 și obligarea pârâtului să sancționeze adecvat această instituție;

-obligarea pârâtului să sancționeze adecvat (cu avertisment sau cu amendă) faptele de discriminare constatate la pct. 2 din dispozitivul hotărârii nr. 366/24 noiembrie 2010;

-să se constate că declarațiile sesizate de reclamante în petiția nr. 1567/26 februarie 2010 încalcă prevederile art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, republicată și să fie obligat pârâtul să emită un nou act administrativ pentru încălcarea prevederilor art. 15 și art. 2 alin. 5 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, republicată.

În motivarea acțiunii, reclamantele au susținut că hotărârea nr. 366/24 noiembrie 2010 a fost adoptată de pârât cu aplicarea greșită a dispozițiilor art. 2 alin. 5 și art. 6 alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, deoarece pentru contravenția constatată a emis numai o recomandare neprevăzută de lege și nu a aplicat o sancțiune contravențională.

Reclamantele au mai arătat că pârâtul nu s-a pronunțat explicit în dispozitivul hotărârii atacate, cu privire la încălcarea dispozițiilor art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, republicată și nu a constatat o conduită discriminatorie față de Ministerul Afacerilor Externe, deși acesta este de asemenea răspunzător pentru declarațiile publice rasiste ale ministrului afacerilor externe din data de 11 februarie 2010, declarații care au cauzat un prejudiciu grav și cert comunității rome.

Prin sentința civilă nr. 7125/28 noiembrie 2012 pronunțată de Curtea de Apel București a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată, dar această sentință a fost casată și s-a dispus trimiterea cauzei spre rejudecare la aceeași instanță, ca urmare a admiterii recursului declarat de către reclamante prin decizia nr. 5026/17 aprilie 2013 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția de contencios administrativ și fiscal.

În considerentele deciziei instanței de recurs s-a reținut că, deși persoanele reclamate - Ministrul Afacerilor Externe și Ministerul Afacerilor Externe au fost citate în faza administrativ - jurisdicțională și hotărârea nr. 366/24 noiembrie 2010 a fost emisă în contradictoriu cu acestea, în faza judecătorească, la

instanța de fond, s-a omis citarea lor, ceea ce reprezintă o încălcare a dreptului lor la apărare și a dreptului la un proces echitabil, conform prevederilor art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Instanța de control judiciar a mai reținut că instanței de rejudecare îi revine obligația de a stabili dacă au fost încălcate prevederile art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, republicată și dacă există răspunderea persoanei juridice, în ipoteza întrunirii elementelor constitutive ale contravenției.

De asemenea, s-a constatat că legislația în materia prevenirii și sancționării tuturor formelor de discriminare, materializată prin Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, nu cunoaște sancțiunea recomandării dispusă de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, motiv pentru care instanța de rejudecare urmează să aprecieze asupra legalității recomandării înscrise la pct. 3 din dispozitivul hotărârii nr. 366/24 noiembrie 2010.

2. Soluția instanței de fond

În fond după casare, Curtea de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a pronunțat sentința civilă nr. 3977/11 decembrie 2013, prin care a admis în parte acțiunea, a anulat hotărârea nr. 366/24 noiembrie 2010 emisă de pârâțul Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, a obligat pârâțul Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării la emiterea unei hotărâri prin care să aplice pârâtului Ministrul Afacerilor Externe - Teodor Baconschi o sancțiune contravențională pentru fapta prevăzută de art. 2 alin. 5 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 și a respins în rest acțiunea ca neîntemeiată.

Hotărând astfel, instanța de fond a constatat că este întemeiată critica reclamantelor vizând nelegalitatea măsurii recomandării aplicate de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării prin hotărârea nr. 366/24 noiembrie 2010, măsură care nu este prevăzută de dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 și nu se regăsește nici în lista sancțiunilor contravenționale principale sau complementare prevăzute de art. 5 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001.

În ceea ce privește solicitarea reclamantelor de încadrare a faptei constatate și pe prevederile art. 15 din Ordonanța

Guvernului nr. 137/2000, instanța de fond a apreciat că nu sunt întrunite condițiile cumulative pentru incidența acestui text de lege, pentru că nu a fost dovedită existența scopului pe care îl implică încălcarea dreptului de demnitate. În acest sens, s-a avut în vedere că nu a existat intenția de a leza demnitatea etniei române sau crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv, fapt care denotă lipsa vinovăției, ca element constitutiv al răspunderii contravenționale.

Instanța de fond a apreciat ca nefondată și solicitarea reclamantelor vizând sancționarea contravențională a Ministerului Afacerilor Externe, reținând că afirmația în cauză a fost postată pe site-ul autorității publice exclusiv în contextul unei declarații de presă a ministrului, în virtutea garantării dreptului la informare în legătură cu activitatea acestuia, fără a fi însoțită de către minister.

Astfel, s-a avut în vedere că, declarația respectivă a fost adaptată prompt pe site în acord cu criticile formulate în scrisoarea de protest semnată de organizațiile neguvernamentale și prin acest demers, ministerul s-a disociat de afirmația în cauză.

3. Calea de atac exercitată

Împotriva acestei sentințe, au declarat recurs reclamantele Asociația ACCEPT, Asociația Alianța Civică a Romilor din România, Asociația Culturală Independentă Liga Pro Europa, Fundația Centrul de Resurse Juridice, Fundația Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice și Romani Criss-Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii, solicitând modificarea în parte a hotărârii atacate, în sensul de a se reține și încălcarea dispozițiilor art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, precum și răspunderea Ministerului Afacerilor Externe, pentru următoarele motive invocate în baza dispozițiilor art. 304/1 Cod procedură civilă din 1865 și art. 20 din Legea nr. 554/2004:

3.1. Hotărârea atacată cuprinde motive contradictorii cu privire la soluția de respingere a cererii de constatare a încălcării prevederilor art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000.

Recurente au învederat că, în cadrul a patru paragrafe consecutive, instanța de fond a reținut două opinii vădit contradictorii: prima, în sensul că art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 nu este condiționat de existența

scopului/intenției, iar a doua, în sensul că, scopul/intenția este o condiție esențială pentru aplicarea acestuia.

3.2. Hotărârea atacată a fost pronunțată cu interpretarea greșită a dispozițiilor art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000.

Recurente au susținut că instanța de fond a interpretat în mod greșit art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, reținând că scopul/intenția este o condiție esențială pentru aplicarea acestuia, deși în materia contravențiilor, forma de vinovăție cerută de lege este inclusiv culpa și deci în lipsa unei norme speciale contrare, contravențiile pot fi săvârșite și din culpă, nu numai cu intenție.

Chiar dacă s-ar disocia cerința scopului de analiza formelor de vinovăție, recurente au arătat că nu se poate ajunge la concluzia că art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 este condiționat de existența unui scop.

În opinia recurentelor, concluzia Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării și a instanței de fond că scopul este o cerință esențială pentru aplicabilitatea art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 este nefundamentată, din moment ce legiuitorul a înțeles să prevadă o alternativă la cerința scopului și anume, ca aceste comportamente să vizeze atingerea demnității sau crearea unei anumite atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare.

3.3. Hotărârea instanței de fond cu privire la neatragerea răspunderii Ministerului Afacerilor Externe denotă o greșită înțelegere a principiilor de drept care guvernează persoana juridică.

Recurente au susținut că Ministerul Afacerilor Externe, ca de altfel orice persoană juridică, nu poate acționa decât prin organele sale și deci nicio faptă a ministerului nu poate exista în lipsa unei acțiuni corespunzătoare a unui reprezentant al său, astfel că, a accepta o interpretare contrară (în sensul unor acțiuni proprii ale persoanei juridice, disociate de orice fapte corespondente ale reprezentanților săi) duce la o situație absurdă și echivalează cu imposibilitatea aplicării în practică a sancțiunilor legale și persoanei juridice.

H

Recurentele au arătat că în cauză sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 35 din Decretul nr. 31/1954 pentru angajarea răspunderii persoanei juridice, fiind dovedit faptul ilicit (contravenția), săvârșit de conducătorul persoanei juridice, în exercitarea funcției sale.

Din acest motiv, s-a precizat că, dacă s-ar accepta interpretarea greșită a instanței de fond, atunci publicarea declarațiilor ministrului pe site-ul Ministerului Afacerilor Externe ar reprezenta în mod indubitabil o însușire a acestora.

II. Considerentele Înaltei Curți asupra recursului

Examinând actele și lucrările dosarului, în raport și cu dispozițiile art. 304 și art. 304/1 Cod procedură civilă, Înalta Curte va respinge prezentul recurs ca nefondat pentru următoarele considerente:

1. Motivul de recurs prin care s-a invocat nelegalitatea hotărârii atacate pentru existența unor argumente contradictorii cu privire la raționamentul juridic care a determinat pronunțarea soluției este nefondat, constatându-se că prima instanță a prezentat o motivare coerentă, clară și lipsită de contradicții sau ambiguități.

Considerentele sentinței recurate nu sunt vădit și nici aparent contradictorii, cum neîntemeiat s-a susținut în recurs, reprezentând în realitate o interpretare logică a prevederilor art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, republicată, cu referire la circumstanțele concrete ale cauzei și în acest mod, constituie un răspuns explicit al instanței de fond la problema dedusă judecății.

2. Motivul de recurs prin care s-a invocat greșita interpretare dată de instanța de fond dispozițiilor art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, republicată, este nefondat, constatându-se că în mod judicios instanța de fond a exceptat incidența acestui text de lege în cauză și a fundamentat juridic soluția în limitele prevederilor art. 2 alin. 5 din același act normativ.

Modul de redactare a dispozițiilor art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, republicată nu reprezintă o justificare obiectivă și rezonabilă pentru extinderea sferei delictului dincolo de obiectul de reglementare al acestui act normativ, cum neîntemeiat s-a pretins în prezentul recurs.

Semnificația dispozițiilor art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, republicată, a fost corect stabilită de instanța de fond printr-o interpretare gramaticală, teleologică și sistematică a normei respective, ca având înțelesul de orice comportament manifestat în public, care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare etc., în legătură cu apartenența la o anumită rasă etc., constituie contravenție, dacă nu intră sub incidența legii penale.

În consecință, pentru ca fapta să poată fi reținută ca ilicit contravențional în baza acestui text de lege se impune îndeplinirea a trei condiții cumulative: caracterul public al comportamentului, scopul sau vizarea lezării dreptului de demnitate prin discriminare și criteriul de discriminare.

Nefiind îndeplinite aceste cerințe cumulative prin împrejurările concrete în care a fost săvârșită fapta reclamată în cauză, instanța de fond a constatat întemeiat că nu se poate reține incidența dispozițiilor art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, republicată și completarea în acest sens a încadrării legale pentru aceeași contravenție, care a fost deja constatată și sancționată în baza prevederilor art. 2 alin. 5 din același act normativ.

3. Motivul de recurs prin care s-a invocat nelegalitatea soluției de neatragere a răspunderii contravenționale și pentru Ministerul Afacerilor Externe, este de asemenea nefondat, constatându-se că instanța de fond a aplicat corect prevederile art. 35 din Legea nr. 31/1954 și principiile generale de drept referitoare la persoana juridică și răspunderea juridică a acesteia pentru fapta reprezentanților săi.

Sub aspectul elementelor constitutive ale contravenției, s-a reținut întemeiat că nu există o legătură de cauzalitate între fapta reclamată și activitatea Ministerului Afacerilor Externe, care pentru garantarea dreptului la informare corectă și completă a publicului cu privire la declarația de presă a unui oficial, a publicat pe site-ul propriu declarația integrală a ministrului afacerilor externe din data de 11 februarie 2010.

Cum în cauză nu se poate reține că fapta reclamată a fost săvârșită de conducătorul persoanei juridice în limitele puterilor care i-au fost conferite, este corectă concluzia instanței de fond că

40

nu există temeii pentru stabilirea răspunderii contravenționale a ministerului intimat.

Particularitățile concrete ale faptei reclamate confirmă că Ministerul Afacerilor Externe a avut numai rolul de mijlocitor mass - media instituționalizat, care intermediază, prin mecanisme instituționale de presă (comunicate, declarații de presă) relația ministrului cu presa și implicit, cu cetățenii, iar sancționarea autorității publice pentru exercitarea corespunzătoare a acestor atribuții legale poate reprezenta o ingerință adusă dreptului constituțional la informare corectă.

Atitudinea obiectivă și neutră a ministerului intimat, dovedită prin faptul că nu și-a însușit declarația reclamată, (ci dimpotrivă, aceasta a fost adaptată prompt, pe site-ul instituției, în acord cu criticile aduse de organizațiile neguvernamentale) exclude de asemenea existența laturii subiective a răspunderii contravenționale a acestei instituții pentru fapta de discriminare sesizată prin petiția nr. 1567/26 februarie 2010.

Pentru considerentele care au fost expuse, constatându-se că nu există motive de casare sau de modificare a hotărârii pronunțate de instanța de fond, Înalta Curte va respinge prezentul recurs ca nefondat.

III. Soluția instanței de recurs și temeiul juridic al acesteia

În baza dispozițiilor art. 312 alin.1 Cod procedură civilă din 1865 și art. 20 din Legea nr. 554/2004, Înalta Curte va respinge prezentul recurs ca nefondat.

PENTRU ACESTE MOTIVE ÎN NUMELE LEGII DECIDE:

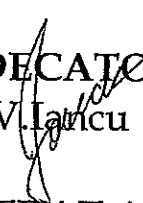
Respinge recursul declarat de Asociația ACCEPT, Asociația Alianța Civică a Romilor din România, Asociația Culturală Independentă Liga Pro Europa, Fundația Centrul de Resurse Juridice, Fundația Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice și Romani Criss Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii împotriva Sentinței civile nr.3977 din 11 decembrie 2013 a Curții de

Apel București - Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal,
ca nefondat.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi 18 februarie 2015.

JUDECATOR
Gh. Lutaș

JUDECATOR,
V. Iancu

JUDECATOR,
N. Mănișuțiu

MAGISTRAT ASISTENT,
M.C. Olaru

Red.V.I.
Tehnored. C.G.
4 ex.